

KYRKNYCKELN

Församlingsblad för Leksand, Djura och Siljansnäs

Nr 3 2014

Allhelgona ljus i mörkret

INNEHÅLL

En lykta ett ljus
Allhelgonahelgens kärna

En röst för döva
Anita Hellöre kartlägger behoven

Klockare på riktigt
Ny kantor i Djura

För andlig klarsyn
Ny präst välkomnas

Portarna slår upp
Siljansnäs prästgård invigs

Starka Möten i Ghimes
Leksands vänort i Rumänien

Herdens ruta

Tala med ögonen
SVTs- förinspelade jul-
gudstjänster i november

Gudstjänstliv
Program i november

Redaktören tar till orda

Allahelgonahelgens kontraster av mörker och ljus för mina tankar till årets Kulturnatta, som Leksands kommun arrangerar årligen. I år bidrog evenemanget till att Leksands kyrka bokstavligen badade i ett ljus av färgsprakande lågor och fyllde kyrkorummet med en bred publik. Jag ser det som en metafor för den bild som Svenska kyrkan i stort ständigt arbetar med på flera plan. Som kyrka vill vi bidra med ett rikt och tillgängligt kulturliv, utgöra en mötesplats för alla åldrar, tända hopp och finnas till för människor i livets alla skeenden. David Edman, vår nye präst, slår huvudet på spiken när han talar om kyrkans roll som en plats för medmänsklighet. Alla som vill ska få plats, och saknar någon det så måste vi som kyrka vara beredda på att skapa det.

Ingrid del Castillo

KYRKNYCKELN

Nr 3. 2014

Församlingstidning för
Leksand, Djura och Siljansnäs

Kyrkallén 23, 793 31 LEKSAND
Tfn: 0247-807 00

REDAKTION:
Ingrid del Castillo
John Sund, ansv. utgivare

REDAKTÖR:
Ingrid E. del Castillo
TRYCK: Strållins Tryckeri, Falun
Upplaga: 9000 ex.

BILDOMSLAG: Minneslunden i
Leksand, Allahelgonahelgen 2013

Foton där namn inte anges är
tagna av Ingrid del Castillo

Sagt & gjort

-Nyheter i korthet

Vägledning i Bibeln

Under hösten leder prästen Sture Lundkvist en bibelstudiegrupp utifrån Johannesevangeliet.

"Johannesevangeliet är annorlunda än Matteus, Markus och Lukas. Det är mer teologiskt reflekterande. När Lukas skildrar Jesu födelse tar han med Maria och Josef, krubban och allt. Johannes beskriver däremot födelsen så här: 'Och Ordet blev kött och tog sin boning ibland oss'. Det betyder att det krävs mer vägledning för att förstå evangeliet och det vill jag erbjuda genom denna cirkel." säger Sture Lundkvist.

Till Mellanöstern

I oktober deltar kyrkoherde John Sund och Mikael Demasure, församlingspedagog i en resa till Israel och Palestina. Under en veckas tid får de inblick i Svenska kyrkans internationella arbete i området. Resan är anordnad av Västerås stift och sammanlagt 25 personer från stiftet deltar. John Sund och Mikael Demasure kommer att berätta om sina intryck i S:t Persgården, Leksand den 29/10 och i Djura sockenstuga den 25/11.

Leve medeltiden!

Leksands medeltidsförening har ansökt och får 5000 kr i bidrag för medeltidsmarknadens fortlevnad. Leksands kyrka är delaktig i evenemanget, inte endast genom upplåtelse av mark och toaletter, men även med anpassade gudstjänster, vigslar och pilgrimsvandring.

Besök i England

Under en långhelg i början av september besökte Kyrkorådets ordförande Karl-Henrik Eriksson och kyrkokamrer Roger Arvids, vår vänförsamling i Longlevens, Gloucester. De fick bl.a. representera Leksands pastorat under ett internationellt stiftsmöte i Gloucester Cathedral. Stift från olika världsdelar och församlingar

Säkrare skatepark

Leksands pastorat har tecknat ett sponsorpaket på 5000 kr med Leksands externa idrottsförening (LEIF) för en välbehövlig upprustning av skateparken på Åkerösidan av älven.

Musiken i Topp

I maj skickade Siljansnäs församlingsråd ut en enkät till församlingsborna. Bland de personer som svarade var 73% kvinnor och 28% män. Flest svar kom från gruppen 60 år och äldre. Även unga vuxna och församlingsbor i medelåldern är representerade. Nästan alla anser att kyrkan är viktig för bygden och kyrkans verksamheter bör rikta sig till alla åldrar. De flesta besök i kyrkan görs vid speciella tillfällen, och konserter. Av alla kyrkans verksamheter som rangordnades, hamnade kyrkokören överst.

Ett inre val

Svenska kyrkan deltog i yrkesmässan för barn och ungdom den 23 september i Leksandshallen. "De flesta som kom till vår monter var våra utländska gäster." säger prästen Lotta Eriksson. I praktiken handlar det inte om att värva folk snarare handlar det om att kyrkan ska synas. När man väljer att jobba inom Svenska kyrkan är det ofta ett inre val som man gör.

Före år 2000

Allt som protokollfördes i Kyrko-fullmäktige -råd och nämnd före år 2000 har nu flyttats från Pastors-expeditionens arkiv till Landsarkivet i Uppsala för inscanning och arkivering.

från indien Tanzania, Sverige och USA var inbjudna. Biskopen av Tewkesbury, Martyn Snow satte bl.a. fokus på den svåra förföljelse som kristna minoriteter i Irak och Syrien utsätts för. Under en gudstjänst i vår vänförsamling i Longlevens, överlämnade Kyrkorådets ordförande Karl-Henrik Eriksson ett dopljus med tillhörande dopljusstake som gåva från Leksands församling.

En lykta ett ljus

För vissa är döden en slutstation och för andra en början till ett nytt liv. Allhelgonahelgen är mörk men ändå full av ljus. Genom tron på Kristus övergår man från död till liv. Det behövs inget ljus i det nya livet *"...ty Herren Gud skall lysa över dem."* Uppenbarelseboken (22:5)

UNDER ALLHELGONAHELGEN SOM vi nu står inför, tänder vi ljus och gravlyktor för de bortgångna. Det är en sed som togs i bruk ganska sent och som förts hit till Sverige på 40-talet av italienska fabriksarbetare från Gustavbergs porslinsfabrik utanför Stockholm.

UNDER ALLA HELGONS dag firar vi helgonen, men inte på samma sätt som i den katolska traditionen. Vi tillber

inga helgon men de är våra förebilder när det gäller tro och goda gärningar. För de flesta handlar denna helg om att hedra minnet av någon som gått bort, kanske någon som betytt mycket och lämnat efter sig ett stort tomrum

LJUS BEHÖVS i våra liv. I sorg och saknad eller missmod under vardagens vedermödor står vi ibland handfallna. Bibeln erbjuder tröst och ingjuter styrka och inspiration att lära känna Gud; *"Ditt ord är mina fötters lykta och ett ljus på min stig."* Psaltaren 119:105

Tips från kyrkogården

Gravsskötsel är en viktig del för den som sörjer, för den som minns och en gemenskap för efterlevande.

När mörkret faller på så här års är det fint att ha gravlyktor tända vid gravarna. "Tänk på miljön och undvik

gravlyktor av glas. Det händer ibland att en kvarglömd glaslykta som hamnat i buskagen krossas när man kommer med häcktrimmern på våren. Glöm inte att ta hem lyktorna när vårljuset börjar komma tillbaka." råder Carin Wikström, säsongsanställd kyrkogårdsarbetare i Siljansnäs.

Från benhus till kapell

S:t Petri kapell, vid Leksands kyrka har inte alltid varit ett begravningskapell och förr var det vanligt att begravningsgudstjänsten ägde rum under bar himmel.

Förr i tiden förrättades de flesta begravningsgudstjänsterna på söndagar. Kistan ställdes upp vid kyrkvallen. Vid sammanringningen fördes den döde in genom porten. Om det var flera kistor, ställdes de framför sakristian och prästen förrättade en gemensam begravningsgudstjänst. Eftersom prästen måste fira gudstjänst i

kyrkan efter läsningen, gick varje begravningsfölje för sig och sänkte kistan i graven. Runt 1960-talet började man av praktiska skäl förrätta begravningsgudstjänsten på andra dagar i veckan. Numera sker de flesta i S:t Petri kapell.

VILL MAN VETA något om Leksands kyrka och kyrkogård ska man fråga kyrkvaktmästare Staffan Lindh; "S:t Petri kapell byggdes som kyrkans bod eller förråd redan 1760 och har även använts som vedbod och benhus. I en kammare förvarades ben som kommit upp när man grävde nya gravar. Just benämningen benhus har

påträffats i gamla dokument. Vid 1800-talets slut grävdes benen ner mot södra muren på kyrkogården." Ett benhus är egentligen en byggnad där benen av de avlidna förvarades synligt och förekommer i Syd- och Mellaneuropa inom katolska och ortodoxa kyrkan.

EFTER 1930 ANVÄNDES byggnaden som bårhus och byggdes om till begravningskapell någon gång på 40-talet. Ytterligare en ombyggnation skedde senare cirka 1970 och i mitten på 80-talet. Källaren grävdes ut och kisthissar installerades. Då upptäcktes också gravläggningar under kapellet från 1600-talet. ■

Allhelgonakonsert med Minnesstund

Bön och ljusständning
med kyrokoherde John Sund

Leksands kyrka
Lördag 1 november kl 18.00

Medverkande

Carina Nygard, sång
Sege Johansson, trumpet
Perra Ernlund, gitarr, keyboard & piano
Anders Forsström, kontrabas
Jazz, folkmusik, latino och visa

Fri entré/kollekt

Anita Hellöre

En röst för döva

Anita Hellöre kartlägger vilka behov som finns för döva inom Västerås stift. Arbetet utför hon i Leksand och på resande fot. I oktober avslutas projektet och förhoppningen är att rapporten kommer skapa bättre förhållanden för döva i stiftet.

Kartläggningen över dövas situation i stiftet sköter Anita Hellöre via en bildtelefon med ett anpassat tangentbord. Det underlättar då hon även reser runt för att stötta personal i församlingar som saknar resurser för att bemöta döva. Projektet finansieras genom medel från Arbetsförmedlingen. "Jag vill visa vilka behov vi har här i stiftet, så att beslut inte sker över huvudet på oss" säger Anita.

ANITA ÄR SJÄLV döv och har tidigare arbetat som konsulent. Sex år har gått sedan hon slutade den tjänsten. Anita ser att det sker en negativ utveckling i stiftet och hon är orolig, "diakoner i Orsa och Borlänge har försvunnit genom pensionsavgångar."

I ETT AVTAL med Skara och Västerås stift har prästen Barbro Lilja Brattgård tjugo procent av sin tjänst förlagd till Västerås stift som stiftsadjunkt för teckenspråkligt arbete. Hon pendlar mellan Götene kommun och delar av Västerås stift. Det finns begränsat utrymme i kalendariet för gudstjänstfirande. Fokus ligger på gemenskaps-träffar med andakter. Till nyår slutar

Barbro Lilja Brattgård. "Det är litet för det stora behov som finns i stiftet...det skulle behövas en präst på heltid." säger hon. "I Sverige finns det sju präster som har heltid eller delar av sin tjänst förlagd till teckenspråklig verksamhet.

ÅSA GRÖNBERG ÄR stiftsconsulent för teckenspråkligt arbete i Västerås stift. Hon har ett nära samarbete med Barbro Lilja Brattgård sedan fem år tillbaka. Efter nyår ansvarar Åsa Grönberg själv för denna verksamhet. Hon är pedagog och teckenspråkstolk, men inte präst. Anita Hellöre känner sig, frustrerad. "Det innebär att döva inte kan gifta sig, inte döpas, och inte dö överhuvudtaget på vårt språk."

Nationell satsning saknas

Det finns cirka 150 döva i Leksand, inklusive barn. I Västerås stift bor det 400-500 döva, enligt Anita Hellöre. "I kyrkoordningen står det att stift och församling är ansvariga för församlingsborna...vi betalar precis lika mycket i kyrkoavgift som alla andra", säger Anita Hellöre. Hon upplever att

det finns en ovilja från stiftets sida att satsa på teckenspråkskunnig personal. Stiftsprost Ola Söderberg håller inte med, "Idag har vi en betydligt högre kompetens än för tio år sedan." Han poängterar att stiftet har en präst-tjänst på halvtid som är svår att fylla. Präster som behärskar teckenspråk är en bristvara. Ola Söderberg anser att Svenska kyrkan på nationell nivå måste ansvara för en utbildningsmodell för det kyrkliga arbetet inom det teckenspråkliga området. Den senaste nationella utbildningssatsningen var för cirka tio år sedan, enligt Anita Hellöre.

LULEÅ STIFT HAR med egna medel satsat på en specialanpassad tvåårig utbildning på halvfart i samarbete med Strömbäcks folkhögskola i Umeå. Nyligen har stiftet Luleå, Härnösand och Uppsala uppvakttat Kyrkokansliet i Uppsala för att möjliggöra en mer permanent satsning med Strömbäcks folkhögskola som utbildningssamordnare. "Det blir billigare att en utför en utbildning än att flera uppfinnar hjulet" säger Anna Lena Norberg, diakon och handläggare för teckenspråk i Luleå.

Språk och gudsbild

"Vår gudsbild är väldigt annorlunda mot hörandes...Bibeln och psalmernas allegoriska språk är svår-förståelig" förklarar Anita Hellöre. Alla präster och diakoner som hon har träffat under åren kämpar med detta. I ett samarbete med Svenska Bibelsällskapet, Svenska kyrkan och Sveriges dövas riskförbund har delar av Bibeln översatts till teckenspråk, men projektet har lagts på is sedan 2008 i och med bristande finansiering.

En stor uppgift

Det är uppenbart att Svenska kyrkan har en stor uppgift och ansvar att öka tillgängligheten för döva utifrån ett andligt och socialt perspektiv. Anita Hellöre hoppas att kartläggningen påverkar beslutsfattare i Västerås stift. "Det som många döva verkligen behöver, är att träffas och göra något meningsfullt tillsammans på lokal nivå." säger hon. ■

Ulf Skagerstam har ett brett musikintresse.

Klockare på riktigt

Ny medarbetare i Djura

Ulf Skagerstam, Djura församlings nya kantor, sitter vid pianot i Sockenstugan och klinkar lätt med handen. Han är från början musiklärare och har arbetat inom skolvärlden sedan 1983. Nu sadlar han om till kantor.

Ulf Skagerstam kommer ursprungligen från Göteborg men flyttade med kärleken upp till Dalarna 1992. "Det var spännande att flytta till en helt ny del av landet", säger han. Själv har han ingen anknytning till trakten.

INTRESSET FÖR MUSIK började tidigt. "Det stod ett piano hemma hos min mormor och morfar i Trollhättan... jag kunde bli fångad av bara två toner", säger Ulf och visar hur han brukade spela ett par ackord om och om igen.

Så småningom fick han pianot och tog privatlektioner av en pianolärare som bodde i samma hus som familjen.

"JAG ÄR EGENTLIGEN fångad av all musik. När jag var pojke plockade jag ut en melodi från TV-serien Hemsöborna." Ulf spelar en glad trudelutt från TV-serien av tonsättaren Bo Nilsson. "Det och mycket annat fick jag spela i skolan och för klassen men det var egentligen Beatles som var det första som jag verkligen spelade." Ulf nämner också intresset för Jazz samt populära grupper under 70-talet som Chicago, Yes och Genesis innan han övergick till den klassiska musiken.

"DET ÄR EN fördel att ha en bredd, speciellt när man ska spela med ungdomar" säger Ulf, som nu i höst ger sig i kast med att leda Djura församlings

körverksamhet i olika åldersgrupper. För att få ut sin examen som kantor, studerar Ulf kyrkans grundkurs vid sidan av arbetet. "Min Farfar kallade mig alltid klockare – det gamla namnet på kyrkomusiker, och min pappa frågade mig när jag var liten "ska du inte ta kantorsexamen?" Därför hoppas Ulf att han ska kunna kalla sig klockare på riktigt, lagom till sin pappas 90-årsdag i maj nästa år. ■

ÖPPET HUS DJURA SOCKENSTUGA

Musikalisk Eftermiddag

Tisdag 21 oktober
kl. 14.00

Ulf Skagerstam
spelar och berättar

**Helgdagskväll i
timmerkojan**

Söndag 9/11
Djura kyrka kl. 18.00

**Emma Nordin
och Kristoffer Sundberg**
spelar låtar av Dan Andersson

Allhelgonakaffe
DJURA SOCKENSTUGA

Fredag 31/10
kl. 15.-18.00

Sockenstugan är
öppen för kaffe
och samtal

Välkommen!

Kyrkoherde John Sund (t.v.) överlämnar en välkomstgåva till David Edman.

För andlig klarsyn

David Edman välkomnas i Siljansnäs

När diakonins månad inleds kliver en ny präst in i Siljansnäs församling. David Edman är 35 år, småbarnsfar med erfarenhet av barn och ungdomsarbete. För David är kyrkans roll i samhället glasklar; att ge plats för medmänsklighet

Denna söndag är det valdag för svenska folket och det är också inledningen till diakonins månad. *Medmänniska* är

söndagens tema. När prästen David Edman välkomnas av kyrkoherde John Sund, får han några symboliskt laddade gåvor; en reflexväst för synlighet, en isskrapa för andlig klarsyn och boken Himlaspelet av Rune Lindström.

"MEDMÄNSKLIGHET ÄR GRUNDEN i det demokratiska samhället. Min farfar föddes inte i någon demokrati... då ägde inte kvinnor och vissa män rösträtt", säger David Edman inledningsvis. Demokrati handlar

om människosyn och Jesu- gärningar handlar om medmänsklighet –något konkret och praktiskt."

DAVID EDMAN ÄR trygg där han talar och för honom är kyrkans plats i ett samhälle där gränser suddas ut och utvecklingen går allt snabbare glasklar; "Jag tror att kyrkans roll är att ge plats för medmänsklighet- det är aldrig otidsenligt." Efter gudstjänsten är det mingel inne i kyrkan och många passsar på att tala med den nye prästen. ■

Märta Lissolles hälsar David Edman välkommen.

Bengt Qvicker fikar efter gudstjänsten.

David Edman i samspråk.

David Edman i närbild

Större delen av sin uppväxt tillbringade David Edman i Östergötland men ursprungligen är han från Borlänge. Att ha släktingar på nära håll är ett stort plus som småbarnsförälder och därför föll valet på Djurås där både han och hustrun Hanna har släkt.

Även om Siljansnäs är nytt för David Edman, så är denna typ av miljö knappast främmande. Under tre år tjänstgjorde han som präst i Järna med Nås och Äppelbo församling. "Jag trivs med att jobba på landsbyg-

den, det blir mer personliga kontakter, till skillnad från Borlänge, där jag jobbade förut. Där var prästen mer anonym och möten med människor mer tillfälliga," säger David.

FÖRR I TIDEN förväntades det att prästen skulle bo där han verkade och det sattes ofta likhetstecken mellan präst och kyrka. Så är det sällan idag. I Siljansnäs finns det ett stort engagemang för kyrkan, vilket David ser som en tillgång. "Vi tillsammans är kyrka och när många engagerar sig blir det lättare", säger han.

ATT GE TID för eftertanke och fysisk aktivitet är något som David Edman uppskattar. Han och hustrun Hanna

är qigongutövare sedan många år och paret har även besökt ett qigongcenter i Kina för att lära sig mer. Under en studie- och praktiktid i Vadstena kom David i kontakt med pilgrimsrörelsen och han ser fram emot att få vara med om en pilgrimsvandring i Siljansnäs.

FRAM TILL APRIL nästa år arbetar David Edman deltid för att kunna ägna tid åt barnen hemma. Det innebär att han är i Siljansnäs varannan vecka, "Det känns bra att få sätta fokus på Siljansnäs och det pastoraliska arbetet så här i början och få tid att växa in i det nya," säger han. ■

Johanna Vinter och Gill Ehrenberg Udd

Mikael Demasure bjuder på förfriskningar

Portarna slår upp

Siljansnäs prästgård invigs till församlingshem den 5 oktober efter söndagens gudstjänst.

ÅTTA KYRKOHERDAR HAR bott i prästgården sedan den byggdes 1876. Den första kyrkoherden hette Erik Holmgren och den siste var Hans Holzmänn. Det berättar kyrkorådets vice ordförande, Karin Byström, i sitt invigningstal. Efter en omfattande renovering invigs prästgården den 5 oktober till församlingshem. Eftersom paret Holzmänn är på resande fot får deras barnbarn Julian äran att klippa av bandet med hjälp av mamma, Maria

Holzmänn. "Julian får representera den nya generationen och framtiden i församlingen." säger kyrkoherde John Sund. Portarna slår upp och folket strömmar in i de nya och fräscha lokalerna. Där vankas det kaffe och tårter.

"**DET VAR KRON-KALLE**, Carl XV, som såg till att det blev kyrka och prästgård här... och på hans kansli fanns, färdiga ritningar för hur allt skulle se ut." berättar kyrkorådets ordförande Karl-Henrik Eriksson. Maria Holzmänn som själv bott i prästgården, konstaterar att nedervåningen

blivit betydligt luftigare och ytorna utnyttjats väl. Kattvinden som en gång i tiden var garderob, har inretts till en mysig lekhörna för småbarn.

ANTALET PRÄSTGÅRDAR I landet har minskat dramatiskt. Runt 1950 ägde Svenska kyrkan 2 200 prästgårdar, idag finns cirka 300 prästgårdar som är tjänstebostäder. Leksands pastorat har fyra. Tre används som tjänstebostäder. Den fjärde, i Siljansnäs, kommer nu att tjäna som församlingshem. Församlingsverksamheten kommer efterhand att flyttas över helt till prästgården ■

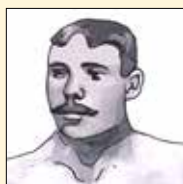

Minnesgudstjänst med Ljuständning

Siljansnäs kyrka
1 november kl 16.00

**David Edman, kyrkokören
och Margareta Störling**

Där finns styrkan

Detalj från affischen.

På Siljansnäs kyrkogård vilar Molars Anders Andersson

–brottaren, som under en turné i Amerika 1903, belönades med

titeln "världens starkaste man." Som kringresande varietéartist slog han sjutums spikar in i grova bräder och bände hästskor av järn med bara nävarna. Blott 47 år gammal, jordfästes han i

Karlstad 1919. Kvarlevorna fördes hem till Siljansnäs 1971. Trots berömmelsen lär "Siljansnäs-Anders" varit, blyg och bortkommen av sig.

I höst pryder han grötfrukostaffischen för siljansnäsbygdens karlar, dels för att var en son av bygden och dels för att det finns en styrka i den kravlösa gemenskap som grötfrukostarna utgör –något som Anders Andersson från byn Mon hade säkert behövt själv.

"Siljansnäs Anders" ovanliga gravsten med gjutjärnssplatta är delvis dold av kärleksört.

Starka möten i Ghimes

När den kommunistiska regimen i Rumänien föll 1989 ville många bistå med hjälp till ett land i stor fattigdom. Så även i Leksand. Kersti Jobs Björklöf hade kontakter i Ungern. De tipsade om Ghimes, långt från de centrala delarna av Rumänien. Ghimes hade dessutom många likheter med Leksand. Med en del gemensamt i kultur skulle man kunna både ge hjälp och bygga relationer. Så blev det. Sedan 1990 finns projektet "från by till by". Idag samlar man in pengar och köper in mjöl och ris på plats i Rumänien till fadderfamiljer. Katolska kyrkan i Ghimes hjälper till med kontakterna med behövande. I Leksand finns kyrkan med som samarbetspart.

Då och då har resor gjorts till Ghimes för att få en uppfattning om och förståelse för hur livet är i den här delen av Rumänien. I slutet av maj i år reste en grupp på 19 personer till Ghimes. För en del var det första gången, för andra var det både andra och tredje gången. Veteranerna kunde konstatera att mycket har förändrats och blivit bättre sen första besöket för nästan 25 år sen. Men för många familjer har livsvillkoren knappast förändrats. En fikapaus som är en självklar del av svenskt liv, är en utopi för många i Ghimes. Det är inte bara det att kaffet är dyrt, det kostar pengar och slantar är en bristvara i ett självhushåll. Det är också utopiskt att kunna ta sig tid att sitta ner och "ta en paus". Det är också en bristvara, åtminstone vår, sommar och höst, när allt ska sås, skördas och lagras för vinterns behov.

BLOMMOR AV ALLA de slag finns det gott om i Ghimes. Den artrikedomen blev också ett varmt välkommen vid ankomsten till Ghimes. Två flickor

står stolta och håller i en stor skylt med "Välkommen till Ghimes", gjord av blommor och blad i gult och blått, svenska flaggans färger. Den ekonomiska hjälp som många leksandsbor bidragit med betyder oerhört mycket för de familjer som får stöd, men minst lika mycket betyder de mänskliga relationerna och kontakterna mellan Ghimes och Leksand.

–MÖTEN MED DE enskilda människorna i deras hem var det som gjorde de starkaste intrycken, säger Kersti Jobs Björklöf. Alla uttryckte sin tacksamhet för de livsmedel de får genom vår fadderverksamhet och vi kunde se hur de strävade efter att ha det fint omkring sig trots bristen på pengar. Vi bjöds in och de ville alltid att vi skulle äta något litet av vad de hade eller åtminstone dricka något om det så var ett glas vatten.

GHIMES LIGGER I nordöstra Rumänien. Det är en del av Transsylvanien och befolkningen är ungersktalande och merparten katoliker. I övriga Rumä-

nien är den ortodoxa kyrkan dominerande och språket rumänska. Ghimes ligger i en dalgång i ett himmelskt vackert landskap. Jordbruket är småskaligt och ekologiskt hållbart. Här finns inga maskiner. Allt hö tas tillvara, till och med gräset på vägrenarna.

MARIA BORKA ÄR kontaktperson i Ghimes och välkänd för många i Leksand. Hon har lärt sig svenska och kan tolka vid besök. Hon oroas av effekterna av EU-medlemskapet: –Förr kunde vi ha flera kor och sälja lite mjölk. Det går inte längre. Sen vi kom med i EU, köper matkedjorna in mjölk från andra länder, Polen till exempel. Nu får vi inte avsättning för vår mjölk. Nu är det många som bara har en ko. Färre kor kan i längden påverka naturen, de öppna ängarna och den artrikedomen de uppvisar. Färre kor ger också färre kontanter i portmonnän. Utan pengar kan man inte betala elen, gå till doktorn, köpa mediciner. Arbetsstillfällena med lön är få och arbetslösheten stor. Många pendlar till Tyskland och Ungern för jobb. Barnen blir kvar hos mor- och farföräldrar.

SMÅSKALIGHETEN I GHIMES är eftersträvarsvårt men också dess akilleshäll. De skulle kunna sälja sitt underbara örtte, få avsättning av spännande ostar, sitt textila konsthantverk och erbjuda vandringar i en biologisk mångfald till en småskalig turism. "Från by till by" kan stötta och uppmuntra och hoppas på fler som får upp ögonen för denna unika region med så många möjligheter, men i så stort behov av stöd och hjälp.

Text och foto:
Charlotte Lautmann

Herdens Ruta

Längtan efter andlighet

Vi är stolta och glada över att blivit utvalda av Sveriges Television till uppdraget att få sända julens gudstjänster. Sedan ett antal år spelas gudstjänsterna in i förväg och du finner information om detta på följande sida. Våra tv- och radiogudstjänster har fler tittare och lyssnare än vad man skulle kunna tro. Idag brottas många församlingar med färre deltagare i gudstjänsterna. När forskare undersöker om och kring detta framkommer bilden av människors andlighet och religiositet som tar sig andra uttryck än att delta i gudstjänster och församlingars verksamhet.

Egna andakter

Som präst, kommer jag ibland i kontakt med människor som säger: -jag ber ibland, -jag läser Bibeln ibland, -jag

har en glänta i skogen, där möter jag Gud. -jag mediterar och upplever mig omsluten av Guds kärlek, -jag går till kyrkan ibland och tänder ett ljus. Men man gör detta på egen hand, inte tillsammans med andra. Många av dessa är också medlemmar av Svenska kyrkan och tycker att kyrkan är viktig och spelar roll i samhället. Folks längtan efter andlighet är nog en del av att vara människa. Den kristna tron är idag en av många röster som vill nå fram och möta detta behov.

En kyrka för andlighet

Vårt land är inte längre ett kristet enhetssamhälle. Det sätter oss på prov. Vi måste våga tänka nytt och ompröva mycket av vad vi ägnar oss åt. Hur talar vi om Gud i våra kyrkor? Hur firar vi gudstjänst så att sökande och längtande människor däri kan finna den djupa andligheten, som hör den röst som viskar: *"Bli stilla, låt tystnaden föra dig nära. Närvaron finns där en kraft som vill bära, ja, våga den tillit som bor djupt inom dig. Lyssna till rösten som kallar dig: Följ mig! Du är en bön, Jag är din bön"* (Sv. Ps. 762:3).

Budbärare för fred

Julen handlar om andlighet i alla högsta grad men kanske inte som vi tror. När Gud väljer att låta sig födas som människa handlar det om en kärlek som är så stor så att inte ens änglarna kan förstå vidden av det hela. Änglarna sjunger sitt Gloria, sitt "ära vare Gud i höjden" och förkunnar fred över en trasig och sargad mänsklighet. Du och jag inbjuds att vara med i detta. Att stämma in i änglasången, men också att i ord och handling vara fredens budbärare. Andlighet kan ibland bli som en trygg bubbla där jag och mitt blir centrum. Kristen andlighet ska alltid ha det dubbla kärleksbudet som grund. -Du ska älska Gud över allting och din medmänniska som dig själv. Och det är i första hand inte ett bud utan en möjlighet, vi ger vidare det vi själva har tagit emot. Förutsättningen för detta ligger i att Gud har gett sig själv som gåva - ett evangelium - åt hela mänskligheten i barnet som vilar i krubban.

Er kyrkoherde
John Sund

Nytt för barn och ungdom

I början av oktober startar två nya verksamheter på S:t Persgården som riktar sig till barn och ungdom.

Leksands församling har under många år bedrivit Kyrkis -för barn i åldrarna 0-5 år, konfirmandverksamhet samt körverksamhet för barn och ungdom. Glappet mellan Kyrkis och konfirmation fylls nu när Torsdagskul börjar.

VARJE TORDAG MELLAN 14.30 -16.30 träffas en grupp leksugna killar och tjejer i åk 2-3. i S:t Persgårdens källarplan, "Gillestugan" Här blandas lek med pyssel och sång och fika. Gruppen träffas tio gånger i höst med avslutning den 11 december. Ansvariga är Annika Hastegård, Lisa Stenberg Knutz,

som många känner från Kyrkis samt Fumiko Okino, kontor i församlingen. Hon ansvarar även för barn- och ungdomskörerna.

UNGDOMSCAFÉT ÄR ETT samarbete med Missionskyrkan. Det är en öppen verksamhet där ungdomar från åk 9

till åk 3 på gymnasiet är välkomna för fikasnack, spela pingis, biljard, och hitta på lite av varje.

VARJE TISDAG KVÄLL har Ungdomscafét öppet mellan 18:30-21.00 i S:t Persgårdens gillestuga. Ingen föransmälan behövs. Per Dalström och Lena Rasche från Missionskyrkan samt Lisa Stenberg Knutz och Mikael Demasure ansvarar för verksamheten. Det kan vara svårt att sja hur pass många som kommer från gång till gång till ungdomscafét eftersom det är en ny och öppen verksamhet. När terminen är slut kommer höstens arbete att utvärderas. ■

Ansvariga för Torsdagskul: fr. v. Annika Hastegård Fumiko Okino och Lisa Stenberg Knutz

Allhelgonacafé
Lördag 1 november kl. 14.00-17.30
Leksands kyrka, församlingsrummet

KOM IN OCH VÄRM DIG!
Vi bjuder på kaffe och saft.
Diakoner finns på plats om du vill samtala.
MEDITATIV MUSIK I KYRKAN
kl. 14.00, 15.00 & 16.00
cirka 20 min.

Tala med ögonen

TV-inspelningar i november

I mitten av november spelas julens TV-gudstjänster in i Leksands kyrka. Under delar av inspelningen är publikens medverkan viktig. Planeringen är nere på detaljnivå och SVTs producent Johannes Söderberg ställer krav på precision av präster och musiker.

PAPPER MED KÖRSCHAMAN ligger utspridda. Det är planeringsmöte inför julens förinspelade gudstjänster. Utanför fönstret anar man hösten och det är ännu långt kvar till snö och jul. Om inspelningshelgen i november är snöfattig får exteriörbilderna tas längre fram.

Johannes Söderberg

DET ÄR EN balansgång mellan kyrkorum och TV-teknik, inte minst säkerhetsaspekten. Tända takkronor och ljusbågar utgör en brandrisk.

Mycket som diskuteras handlar om tidsramar och logistik. Hur trolar man bort 30 spelmän och en barnkör ur sinnevärlden för att ge plats åt solister, eller en flygel?

–VI HAR DUBBLA publik; de som vanligtvis sitter i bänkarna och TV-tittarna. Titta i kameran och tala med ögonen, uppmanar Johannes Söderberg, där har vi församlingen! Förtrolighetens relation till en annan, rent rumsligt, ligger på en och en halv meter till flera tusen människor. Leksands kyrka och dess bygd kommer att ses av över en halvmiljon titlare på julafton när julbönen sänds på bästa sändningstid mellan Karl Bertil Jonssons julafton och Kalle Anka. ■

Jul i november

TV-gudstjänster som spelas in med publik

lördag 15/11 kl 10.15–12.00 sönd. e. jul

lördag 15/11 kl 15.45–18.00 Julbön och Julotta

söndag 16/11 kl.10.15–12.30 Annandag jul

Hjälp oss att fylla kyrkan!

Församlingsbor i alla åldrar är hjärtligt välkomna på en eller flera av inspelningarna. Om man vill kan man ha folkdräkt på sig men det är inget krav. Under lördagens inspelningar är det bra att de som har folkdräkt tar med sig ombyte av förkläde och halskläde.

Förr i tiden var det otänkbart att gå barhuvad. Huvudbonaden markerade kvinnans civilstånd. Vit karinghatt för gift och blommig roshätta för ogift.

Hemslöjdsföreningens råd

Julbön 24/12

Rödrandigt förkläde,
svart kjol, rött snörliv.
kamrishalskläde.

Julotta 25/12

Blått förkläde svart
kjol, rött snörliv.
tupphalskläde.

Annandag jul 26/12

Röd raskmajd, övrigt
samma som julotta.

söndagen e. jul 28/12

Grön raskmajd. Övrigt
samma som julotta/
annandag jul.

DIAKONINS DAG

Söndag 9 november kl. 11.00
Leksands kyrka

GUDSTJÄNSTEN ÄR SAMMANLYST.

Högmässa med Per-Olof Lif,
pastoratets Diakoner m.fl.

Elise Lindqvist

–Ängeln från Malmkillnadsgatan
berättar och visar bilder om sitt arbete
efter gudstjänsten

Förstärkt kyrkkaffe.

Hon kallas för Ängeln på Malmkillnadsgatan

men bland de unga prostituerade i Stockholm går hon mest under namnet Morsan.

"Mina tjejer på gatan har så många sår. Jag kan inte läka sårerna, men jag vill hjälpa till att åtminstone plåstra om dem. Och kan jag med denna bok vara med och bidra till att någon känner att det finns hopp och att livet inte är kört, då är det värt allt."

Möjlighet att köpa boken direkt efter gudstjänsten i kyrkans vapenhus av Lundells bokhandel finns. Elise kan signera den. Välkommen till Diakonins dag!

LEKSANDS KYRKA

Söndag	26/10	11.00	Högmässa, kyrkokör, föredrag vid kyrkkaffet
Lördag	Alla helgons dag	1/11	
		11.00	Högmässa
		14.00-17.30	Allhelgonacafé, i kyrkans församlingsrum.
		14.00, 15.00 & 16.00,	Meditativ musik i kyrkan
		18.00	Allhelgonakonsert med minnesstund (annons. s. 3)
Söndag	2/11	11.00	Gudstjänst
Lördag	8/11	18.00	Taizégudstjänst
Söndag	9/11	11.00	Högmässa, Diakonins dag. Föredrag e. högmässan med <i>Ängeln från Malmskillandsgatan</i> , Elsie Lindqvist (annons s. 11)
Söndag	16/11	11.00	Gudstjänst , OBS! i Missionskyrkan.
Söndag	23/11	11.00	Högmässa
Söndag	23/11	16.00	Ekumenisk Familjegudstjänst, Bibelutdelning till församlingens 5-åringar.
Söndag	1:a advent	30/11	
		11.00	Enkel adventsmässa
		17.00	Lissjul, kyrkokör och barnkör medverkar.

KYRKAN PÅ TÄLLBERG

Lördag	25/10	17.00	Lördagsbön
Lördag	Alla helgons dag	1/11	
		17.00	Allhelgonamässa
Lördag	8/11	17.00	Lördagsbön
onsdag	12/11	19.00	Öppen Dialog, om det oändliga
Lördag	15/11	17.00	Sinnesrobö
Lördag	22/11	17.00	Lördagsbön
onsdag	26/11	19.00	Öppen Dialog, om det där med julen
Lördag	29/11	17.00	Mässa

DJURA KYRKA

Söndag	26/10	11.00	Söndagsgudstjänst
Lördag	Alla helgons dag	1/11	
		11.00	Allhelgonagudstjänst med ljusständning, kyrkokör.
Söndag	2/11	11.00	Gudstjänsten sammanlyst till Leksand
Söndag	9/11	11.00	Gudstjänsten sammanlyst till Leksand
		18.00	<i>Helgdagskväll i timmerkojan</i> (annons s..5).
Söndag	23/11	11.00	Söndagsmässa
Söndag	1:a advent	30/11	
		11.00	Adventsgudstjänst

SILJANSNÄS KYRKA

Söndag	26/10	11.00	Högmässa
Onsdag	29/10	9.00	Veckomässa
Lördag	Alla helgons dag	1/11	
		16.00	Minnesgudstjänst med ljusständning, kyrkokör.
Söndag	2/11	11.00	Söndagsmässa
Onsdag	5/11	9.00	Veckomässa
Söndag	9/11	11.00	Gudstjänsten sammanlyst till Leksand
Onsdag	12/11	9.00	Veckomässa
Lördag	15/11	15.00	Andakt på Björkbacken
Söndag	16/11	16.00	Musikgudstjänst. Fjälldraget, -dragspelsensemble från Malung
Onsdag	19/11	9.00	Veckomässa
Söndag	23/11	11.00	Högmässa
Onsdag	26/11	9.00	Veckomässa
Söndag	1:a advent	30/11	
		11.00	Adventsgudstjänst Kyrkokören
		12.00	Andakt på Björkbacken

Relationsakuten

När det krisar i livet, i din relation, i dig...

Samtal enligt överenskommelse med prästen Sten Boman eller våra diakoner Birgit Arvids eller Janne Rydell i Leksand.

Telefon: 0247-80748

Djura

Sockenstugan	0241-304 80
Fax:	0241-305 23
telefon- och expeditionstid: onsdag kl. 10-12	
Präst Lotta Eriksson	070-2611632
Kantor Ulf Skagerstam	070-2611096
Fritidsledare Mikael Demasure	0241-304 80
Diakoniassistent Johanna Vinter	070-2611637
Kyrkvaktmästare Lars Gunnar Look	0730-278 744

Siljansnäs

Församlingshemmet	0247-80 770
Fax:	0247-225 53
telefon- och expeditionstid: onsdag kl.10-12.	
Präst David Edman.....	070-2611633
Diakoniassistent Johanna Vinter	0247-80 774
Kantor Margareta Störling	80 772
Husmor Eva Hurtig.....	80 773
Kyrkvaktmästare Håkan Stolt.....	80 775
Kyrkvaktmästare Jocke Bäck.....	80 775

Leksand

Kyrkoherde John Sund	070-2611631
Präst Per-Olof Lif.....	070-2611634
Präst Sten Boman	070-2611635

PASTORSEXPEDITIONEN 0247-80 700

Kyrkallén 23, 793 31 LEKSAND	
Fax:	0247-80 790
Öppet måndag-fredag under kontorstid	
Präst på expeditionen tisdag och onsdag kl.10-12	
e-post: leksands.pastorat@svenskakyrkan.se	
Kyrkobokföring Lena Arons Dahler	0247-80 700
Kyrkokamrer Roger Arvids.....	80 710
Ekonomi/Lönass. Marie Wohlin	80 711
Informationssekreterare Ingrid del Castillo	80 703

S:T PERSGÅRDEN 0247-80 740

Fax:	0247-80 791
Husmor Anette Hasselberg	80 740
Husmor Lena Hållander	80 740
Diakon Janne Rydell	80 747
Diakon Birgit Arvids	80 750
Fritidsledare Annika Hastegård.....	80 743
Församlingspedagog Mikael Demasure.....	80 749
Fritidsledare Lisa Stenberg Knutz	80 743
Organist Mikael Boström Eric'	80 760
Kantor Fumiko Okino	80 761

KYRKAN PÅ TÄLLBERG 070 - 26 11 635

Adress: Vår Herres Gattu 28, 79370, Tällberg.
telefontid: onsdag kl. 10-12.

Andaktslokal: Övre rummet, Klockargårdens kaffestuga
Siljansvägen 479, Tällberg

RELATIONSAKUTEN 0247-80 748

KYRKOÅRDSEXPEDITION 0247-80 720

telefon- och expeditionstid: måndag-torsdag kl. 10-12
Kyrkogårdsföreståndare: Lars Gyllenhak